

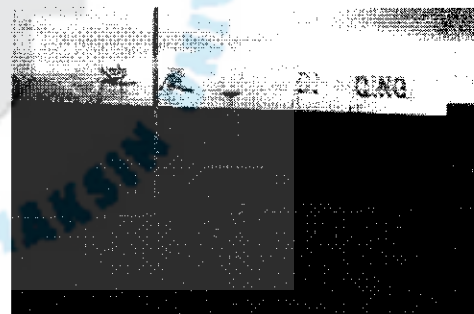
ชนเผ่าซ้าง : หลากหลายวัฒนธรรมบนดินแดนที่ราบสูง Xi-Zang Minority : Several Cultures in Tableland

เกตมาตุ ดวงมณี
Katematu Duangmanee

บทนำ

จริงอยู่ที่ชีวิตคนเรานั้นเลือกได้ แต่เชื่อไหมเรากลับได้ในสิ่งที่ไม่ได้เลือก ซึ่งเหมือนกับผู้เขียนกับช่วงเวลาหนึ่งในชีวิตนักศึกษา ณ ประเทศจีน ได้มีโอกาสเยือนแขวงกริลา เมืองแห่งชนเผ่าซ้าง เนื่องจากผู้เขียนได้บันทึกตีพิมพ์ว่าแขวงกริลาเป็นเมืองที่สงบเงียบ ผู้คนเป็นมิตร ดังนั้นจึงฝันว่าชีวิตนี้ คงมีโอกาสได้ไปเยือนแขวงกริลา สัมผัสชีวิตชนเผ่าซ้าง ซึ่งเป็นชนเผ่าหนึ่งในประเทศจีน เรียนรู้วัฒนธรรมการใช้ชีวิตที่แตกต่างกับชนเผ่าอื่น แต่เนื่องด้วยภาระการศึกษาที่ค่อนข้างหนัก ทำให้ไม่ได้คาดหวังว่าจะเป็นช่วงเวลาใด ปลอຍให้เป็นเรื่องของโอกาสและจังหวะชีวิต และแล้ววันนั้นก็มาถึง ไม่นึกไม่ฝันว่าจะได้มีโอกาสไปเยือนแขวงกริลา ดินแดนแห่งสวรรค์ รู้สึกดีใจและกลัวพร้อมๆ กัน เพราะหลายท่านได้เตือนไว้ว่าเป็นดินแดนที่มีสภาพอากาศต่ำ ซึ่งอาจจะมีผลหลายอย่างต่อร่างกายได้ บางคนอาจเป็นโรคแพ้ที่สูงไปเลย เมื่อผู้เขียนลงจากสนามบินตี่ซิง สัมผัสได้ถึงอากาศหนาวที่ปกคลุมอยู่รอบข้าง ไม่มีความรู้สึกว่าจะตนเองตกอยู่ภาวะขาดออกซิเจนแต่อย่างใด หากกลับรู้สึกว่

ร่างกายแข็งแรงไม่เหมือนคำบอกเล่า มองไปรอบด้านมีแต่ทุ่งหญ้าแห้ง มีคฤหาสน์สาวเป็นชาวซ้าง เธอแต่งกายด้วยชุดประจำเผ่าคอยรับพวกเราอยู่ด้านหน้าสนามบิน เมื่อรถบัสซึ่งมีสภาพคล้ายรถสองแถวในชนบทเมืองไทย แล่นไปตามท้องถนน ทำให้ผู้เขียนหลงไหลเพลิดเพลินไปกับธรรมชาติรอบข้าง ทั้งสีส้มของเครื่องแต่งกายชาวซ้างซึ่งกำลังเพาะปลูกฝักริมข้างทาง ตึกกรมบ้านช่อง ตลอดจนชีวิตความเป็นอยู่ของชนเผ่าที่นี่ ดังนั้นเพื่อให้เข้าใจในเรื่องราวของชาวซ้างได้ละเอียด ผู้เขียนนำเสนอเรื่องของชาวซ้างดังนี้ การดำรงชีวิต ลักษณะการสร้างบ้านเรือน วัฒนธรรมการแต่งกาย วัฒนธรรมการเลือกหาคู่ครอง วัฒนธรรมการเรียกชื่อ ทักทาย ต้อนรับแขกและอำลา

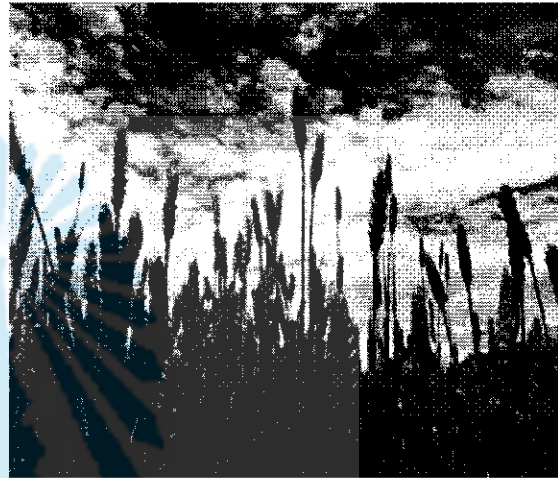
สนามบินตี่ซิง เมืองแขวงกริลา

อาจารย์ภาควิชาภาษาไทยและภาษาตะวันออก คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ

การดำรงชีวิต

แซงกรีลาเป็นดินแดนแห่งชนต่างเผ่า ซึ่งไม่ใช่ชนเผ่าอื่นเหมือนกับยูนนานเมืองที่ผู้เขียนได้ไปศึกษา ชนเผ่าที่อาศัยที่นี่เรียกว่าชนเผ่าจ้วง (藏族: zàngzú) อาชีพหลักของคนที่นี่คือการทำเกษตรและเลี้ยงสัตว์ ชาวบ้านใช้ข้าวชิงเคอเป็นอาหารหลักในการเลี้ยงปากเลี้ยงท้อง Deng Li (1999) กล่าวว่าชิงเคอ (青稞: qīngkē) เป็นพืชเศรษฐกิจหลักของชาวจ้วง ต้นชิงเคอมีลักษณะคล้ายต้นข้าวโอ๊ต คือลักษณะใบยาวรี ผิวใบหยาบ ดอกยาวคล้ายรวงข้าว ปัจจุบันชิงเคอปลูกได้แต่เฉพาะที่จ้วงและดินแดนที่ราบสูงเท่านั้น เช่น ทิเบต ชิงไห่ และยูนนาน สัตว์เลี้ยงหลักคือจามรี (毛牛: máoniú) ตัวจามรีมีสองชนิดคือ ชนสีขาวและสีดำ แต่ที่พบมากจะเป็นตัวจามรีที่มีขนสีดำ โดยปกติชาวบ้านนิยมปล่อยจามรีตอนเช้า ในตอนเย็นตัวจามรีกลับคอกเองโดยเจ้าของไม่ต้องไปต้อนกลับ เหมือนกับการต้อนวัวกลับคอกอย่างประเทศไทย มัคคุเทศก์ชาวจ้วงบอกกับผู้เขียนว่าเป็นการฝึกนิสัยให้จามรีรู้จักการจดจำเส้นทางกลับคอก ซึ่งเจ้าของฝึกโดยการใช้เสียงในตอนต้น จากนั้นจะฝึกให้จามรีจำกลิ่นของต้นหญ้าข้างทาง วิธีการดังกล่าวนับเป็นการลดภาระการต้อนจามรีกลับคอกของผู้เลี้ยงได้อย่างมาก ชาวจ้วงใช้ตัวจามรีอย่างคุ้มค่า ยามมีชีวิตก็ใช้ไถนา ตายไปยังใช้ประโยชน์ได้หลากหลาย นับตั้งแต่กระดูกหัวใช้สำหรับเป็นเครื่องประดับวางไว้หน้าบ้านบนหลังคาเพื่อป้องกันผีสิง แสดงถึงความเชื่ออย่างหนึ่งที่พบเจอได้โดยทั่วไปของชาวจ้วง เนื้อจามรีใช้รับประทานเป็นอาหาร หนังใช้สำหรับทำเป็นกระเป๋า กระดุกใช้สำหรับทำหวีหรือตะเกียบ ขน

ใช้สำหรับทำผ้าหรือไม้ขีดฟืน ส่วนน้ำมันของจามรีนั้นนอกจากจะใช้ทำเทียนไขแล้ว ยังใช้ทำเนยเพื่อผสมกับน้ำชาไว้ดื่มอีกด้วย นอกจากจามรีแล้ว ยังพบเห็นแพะหรือแกะได้ตามทุ่งหญ้าสองข้างทาง

ต้นและดอกชิงเคอ

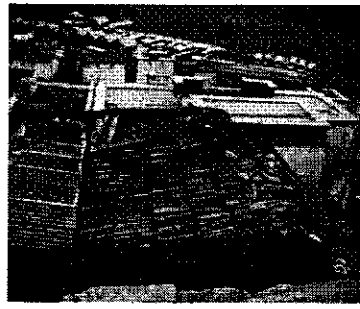
ลักษณะการสร้างบ้านเรือน

บ้านเรือนของชาวจ้วงมีขนาดใหญ่โตกว่าที่คิด ลักษณะบ้านเป็นบ้านไม้ โดยไม่มีหน้าต่าง ส่วนหนึ่งของบ้าน กั้นไว้สำหรับเป็นที่พักของสัตว์เลี้ยง เช่น วัว แพะ หรือจามรี ในตอนกลางคืน บริเวณกำแพงบ้านมีมูลวัวตากแดดแห้งเป็นก้อนๆ อยู่ทั่วไปซึ่งใช้สำหรับทำฟืนให้ความอบอุ่นในหน้าหนาวได้

หน้าบ้านมีธงผ้า 5 สี คือ สีฟ้า สีขาว สีเขียว สีเหลือง และสีแดงประดับไว้ โดยมีความหมายดังนี้ สีฟ้าเป็นเครื่องหมายแสดงถึงท้องฟ้า สีขาวแสดงถึงเมฆ สีเขียวแสดงถึงน้ำ สีเหลืองแสดงถึงดิน และสีแดงแสดงถึงไฟ ธงลักษณะดังกล่าวเป็นสัญลักษณ์ของการบูชาฟ้าดินและธรรมชาติ ดังนั้นมักเห็นอยู่ทั่วไปตามบ้านเรือน วัด อาคาร และร้านค้าต่างๆ

รณหน้าบ้าน

สภาพหลังคาบ้าน

คานตากชิงเคอ

ลักษณะบ้านชาวจ้างแบ่งเป็น 3 ชั้น ชั้นล่างใช้สำหรับเลี้ยงสัตว์ ชั้นสองให้เป็นที่อยู่อาศัย โดยแบ่งพื้นที่ภายในบ้านเป็น 2 ส่วน คือส่วนของห้องรับแขกและส่วนของห้องนอน ในส่วนของห้องรับแขกและห้องครัวจะเป็นห้องเดียวกัน ตรงกลางห้องมีเตาผิงเป็นหลัก บนเตาต้องมีหม้อ 3 ใบวางอยู่เสมอ แสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่างพ่อ แม่และลูก หากไม่มีแขกมาเยือน หม้อทั้งสามใบใช้สำหรับต้มน้ำไว้ดื่มเท่านั้น หากเมื่อไหร่มีแขกมาเยือน หม้อทั้งสามใบกลับใช้เป็นหม้ออุ่นนมวัวให้แขกดื่ม ส่วนชั้นบนสุดของบ้านนิยมตากชิงเคอหรือพืชต่างๆ

ลักษณะการนั่งรับประทานของชาวจ้างมีลำดับการนั่งโดยแบ่งตามเพศและระดับความอาวุโสคือ หัวหน้าครอบครัวหรือผู้อาวุโสที่สุดในบ้านอาจหมายถึงยายาย หรือปู่ตา นิยมนั่งตรงกลางโต๊ะ โดยหันหน้าออกนอกประตู ทางด้านซ้ายมือของผู้อาวุโสคือลูกผู้ชาย เขยหรือหลานที่เป็นเพศชาย โดยนั่งตามลำดับความอาวุโส ส่วนทางด้านขวามือของผู้อาวุโสคือลูกผู้หญิง สะใภ้หรือหลานเพศหญิง โดยนั่งตามลำดับอาวุโสเช่นกัน ที่นั่งตรงข้ามผู้อาวุโสเป็นที่นั่งของแขก ชาวจ้างให้ความสำคัญกับลำดับการนั่งโต๊ะอาหารมาก เนื่องจากความอาวุโสบ่งบอกถึงความมี

ประสบการณ์และความเก่งกล้าในการใช้ชีวิต ดังนั้นผู้ที่อ่อนกว่าต้องให้ความเคารพนับถือและนอบน้อมแก่ผู้อาวุโส

หากสังเกตลักษณะการสร้างบ้านของชาวจ้าง พบว่าหลังคาบ้านนิยมทำด้วยดินเหนียว ใช้ก้อนหินหรือไม้วางทับหลังคาไว้ เพื่อป้องกันลมพัดหลังคา ชาวจ้างไม่นิยมใช้ปูนในการฉาบยัดหลังคาให้ติดกัน หรือใช้เหล็กคล้องเป็นอันขาด ตัวบ้านใช้ดินเหนียวก่อเป็นรูป ซึ่งต้องเป็นดินเหนียวที่หาได้ในพื้นที่ที่เบต เนื่องจากดินเหนียวที่หาได้ในพื้นที่มีความหนาแน่นมาก มีความคงทนต่อแรงลมในหน้าหนาว ดังนั้นชาวจ้างจึงไม่นิยมใช้ดินเหนียวที่ซื้อหรือหาได้จากที่อื่นในการสร้างบ้าน สำหรับเสาและคานบ้านนิยมใช้ไม้ในการสร้าง บริเวณหน้าบ้านหรือข้างบ้านชาวจ้างจะมีที่ตากชิงเคอ ทำด้วยไม้วางต่อกันเป็นชั้นๆ เพื่อให้สะดวกในการตากชิงเคอ และพืชต่างๆ (Dian Wei, 2001)

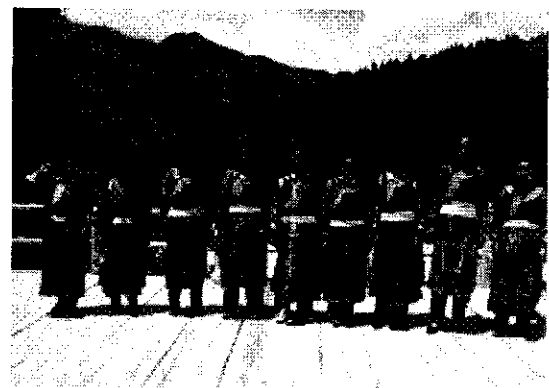
เพื่อนชาวจ้างของผู้เขียนบอกว่าหากต้องการทราบที่บ้านหลังไหนมีฐานะดี นับเป็นบ้านของคนรวย ให้สังเกตเสาบ้านที่ทำด้วยลำต้นไม้ทั้งต้น หากบ้านหลังไหนมีเสาบานที่ใช้ไม้ที่มีลำต้นใหญ่ก็แสดงว่าบ้านหลังนั้นฐานะดีตลอดการเดินทางเรียนรู้ชีวิตความเป็นอยู่ของ

ชาวจ้าง ผู้เขียนสังเกตว่ามีบ้านซึ่งมีเสาบ้านทำด้วยไม้ลำต้นใหญ่อยู่จำนวนไม่น้อย นี่อาจเป็นเครื่องหมายแสดงถึงความเจริญทางเศรษฐกิจที่เข้ามาสู่ดินแดนสงบลุข ไม่ว่าจะเข้ามาในรูปแบบของการท่องเที่ยวหรือการลงทุนก็ตาม ล้วนทำให้ฐานะความเป็นอยู่ของชาวจ้างเริ่มพัฒนาขึ้น ผู้เขียนคิดว่าความเจริญเข้ามาสู่ท้องที่ใดมากเท่าไร ความเป็นธรรมชาติ วัฒนธรรม ประเพณีเก่าแก่ของชุมชนกลับเริ่มมีให้เห็นน้อยลงเท่านั้น เว้นแต่คนในชุมชนร่วมกันอนุรักษ์รักษาและหวงแหนสิ่งดีงาม ความเอกลักษณ์ของกลุ่มชนตนเองไว้

วัฒนธรรมการแต่งกาย

ดินแดนเขangkilaเป็นดินแดนที่อากาศค่อนข้างหนาว ดังนั้นเสื้อผ้าจึงเน้นทำจากหนังสัตว์เป็นส่วนใหญ่ วัฒนธรรมการแต่งกายของชาวจ้าง หากเป็นผู้ชายจะสวมหมวกหนังจามรีบนหมวกประดับด้วยขนจามรี หากเป็นเครื่องแต่งกายของผู้สูงอายุบนหมวกประดับด้วยขนนกยูง ชุดแต่งกายของผู้ชายนิยมสวมผ้าคล้ายโสร่ง มีถือกริชหรือดาบ สวมเครื่องประดับที่เรียกว่า เทียนจู (天珠 : tiānzhu) ที่ข้อมือ “เทียนจู” เป็นเครื่องประดับทำด้วยหินเนื้อใสสีน้ำตาลเข้มและอ่อน บนเนื้อหินมีลวดลายกลมๆ สีขาวมีลักษณะคล้ายตา เทียนจูที่เป็นที่นิยมต้อง

ประกอบด้วย 8 ตาเป็นต้นไป หากมีจำนวนตามาก ราคาแพงกว่าเทียนจูที่มีจำนวนตาน้อย “เทียนจู” นับเป็นสินค้าขึ้นชื่ออย่างหนึ่งของดินแดนชาวจ้างก็ว่าได้ นอกจากเทียนจูจะใช้เป็นเครื่องประดับการแต่งกายแล้วยังเป็นเครื่องรางปกป้องร่างกายอย่างหนึ่งของชาวจ้างอีกด้วย การแต่งกายของผู้ชายชาวจ้าง บางคนอาจจะมองคล้ายๆ ชุดควาบอยในเมืองไทย ต่างกันตรงที่ว่าสวมโสร่งแทนกางเกง Zhao Sheng (2006) กล่าวว่า สำหรับการแต่งกายของฝ่ายหญิงมีเอกลักษณ์ 3 อย่างที่สังเกตได้อย่างง่ายๆ นั่นคือ สวมเครื่องประดับที่เรียกว่าเทียนจู สวมสร้อยคอทำด้วยเงิน และสวมกระโปรงยาวผ้าลายๆ เป็นลายที่สื่อเกี่ยวกับทิวเขาหรือเขangkilaเช่นรูปภูเขา หน้าผา ดอกไม้เมืองหนาวเป็นต้น เนื้อผ้าของโสร่งเป็นผ้าฝ้าย ผู้เขียนถามมัคคุเทศก์ว่าเนื้อผ้าชุดแต่งกายของผู้หญิงทำจากวัสดุอะไร ก็ได้คำตอบว่า ผ้าที่ผู้หญิงชาวจ้างนุ่งใส่นั้นทำจากพืชชนิดหนึ่ง ซึ่งปลูกในดินแดนแห่งนี้ ปัจจุบันจะพบเห็นผ้าแบบนี้ได้น้อยมาก เพื่อความสะดวก ดังนั้นผู้หญิงชาวจ้างปัจจุบันจึงนิยมหาซื้อผ้าที่ทำจากใยสังเคราะห์มากกว่า ผู้เขียนคิดว่าต่อไปหากผู้คนส่วนใหญ่นิยมสวมใส่ผ้าที่ทำจากใยสังเคราะห์มากขึ้น ความภูมิใจในเอกลักษณ์ของเส้นใยและลวดลายบนเนื้อผ้าของชนเผ่าตัวเองคงลดน้อยลง ส่งผลให้เสน่ห์ของเมืองหดหายไป

ชุดแต่งกายผู้หญิงและผู้ชายชาวจ้าง

วัฒนธรรมการเลือกหาคู่ครอง

หากพูดถึงเรื่องการหาคู่ครอง คงไม่มีชนชาติไหนปฏิเสธว่าเรื่องนี้ไม่รวมอยู่ในการดำรงชีวิตของมนุษย์ หนุ่มสาวชาวจ้างมีวัฒนธรรมการเลือกหาคู่ครองซึ่งค่อนข้างแปลกกว่าชนเผ่าอื่น โดยการเลือกคู่ครองมีส่วนเกี่ยวข้องกับอุปกรณ์ในการสร้างฐานะ ทำมาหากิน นั่นคือคานชิงเคอ ชาวจ้างมีคานชิงเคอไว้สำหรับตากหน้าชิงเคอหรือผลผลิตประเภทพืชชนิดต่างๆ ไว้หน้าบ้าน Yang Jian Xin (2005) กล่าวเกี่ยวกับการเลือกหาคู่ครองของชาวจ้างว่ามีตำนานเล่าว่าเมื่อฝ่ายชายทำการคบหาดูใจกับฝ่ายหญิงไปสักพักแล้ว และตกลงจะใช้ชีวิตร่วมกัน ผู้หญิงดังกล่าว ฝ่ายชายจะพิสูจน์ตนเองโดยการนอนนิ่งบนชิงเคอ 3 วัน 3 คืน โดยไม่ลุกขึ้นไปที่ไหน นอกจากเข้าห้องสุขาเท่านั้น การกระทำดังกล่าวเพื่อพิสูจน์ให้ฝ่ายหญิงและพ่อแม่ฝ่ายหญิงทราบว่าตนเองสามารถรับความทุกข์ยากต่างๆ ที่จะตามมาหลังจากได้แต่งงานกับฝ่ายหญิงได้ ภาษาจีนให้คำว่า 吃苦 : chīkǔ แปลตามตัวอักษรคือกินขม (吃苦 : chīkǔ) “吃” ตัวแรกแปลว่า “กิน” ส่วน “苦” ตัวที่สองแปลว่า “ขม” หากครอบครัวฝ่ายหญิงพอใจกับ

การอดทนต่อความลำบากในการนอนตากแดดและฝนบนคานชิงเคอแล้ว จึงยกฝ่ายหญิงให้แต่งงานกับฝ่ายชายได้ แต่หากฝ่ายหญิงไม่พอใจฝ่ายชายก็ต้องนอนตากบนชิงเคอเป็นเวลา มากกว่า 3 วัน บางครั้งอาจจะเป็น 3 เดือน หรือ 3 ปีก็ได้ ดังนั้นคานชิงเคอจึงเป็นสถานที่พิสูจน์ความรักของหนุ่มสาวชาวจ้าง Lu Dian Zhi (1998) อธิบาย หากเอ่ยถึงทัศนคติของหญิงชาวจ้างในการเลือกคู่ครอง จะยึดอุดมคติที่ว่าดำ รวย อ้วนหล่อ (黑为贵, 胖为美 : hēiwéigui, pàngwéiměi) ดังนั้นหากชายคนใดที่มีลักษณะเข้าชายทำนองนี้ก็จะเป็นที่ปรารถนาของสาวชาวจ้างเป็นอย่างยิ่ง

วัฒนธรรมการเรียกชื่อ ทักทาย ต้อนรับแขกและอำลา

มนุษย์ทุกหมู่ชนเผ่าย่อมมีชื่อเรียกแทนตน เพื่อแสดงถึงความแตกต่างของแต่ละบุคคล วัฒนธรรมการเรียกชื่อของชาวจ้าง มีส่วนที่แตกต่างจากชาวยัน เนื่องจากชาวจ้างไม่มีแซ่ และลักษณะโครงสร้างชื่อของชาวยันประกอบด้วย แซ่ + ชื่อ โดยแซ่สามารถเป็นอักษรพยางค์เดียว เช่น 陈小娟, 王正清 หรือแซ่สองพยางค์ก็ได้

เช่น 欧阳秀 และ司马迁 แต่โครงสร้างชื่อชาว
จ้วงกลับประกอบด้วยสองส่วนด้วยกัน ส่วนแรก
คือชื่อ และส่วนที่สองคือคำศัพท์แสดงเพศ หาก
เป็นผู้หญิงนิยมใช้คำศัพท์แสดงเพศ คือคำว่า จั๋ว
หม่า (卓玛 : zhuōmǎ) ส่วนผู้ชายใช้คำศัพท์
แสดงเพศ คือ จาซี (扎西 : zhāxī) เช่น
取初卓玛 (เพศหญิง) และ 风高扎西 (เพศ
ชาย) จากตัวอย่างจะเห็นได้ว่า คำว่า “取初”
และ “风高” เป็นชื่อของชาวจ้วง ส่วนคำว่า “
卓玛” และ “扎西” เป็นคำที่บ่งบอกเพศ
ลักษณะการใช้คำดังกล่าว เพื่อแสดงให้รู้ว่า
บุคคลดังกล่าวเป็นเพศหญิงหรือชาย Liu Zhi
Qun (2000) วิเคราะห์ไว้ว่า เนื่องจากชาวจ้วง
เชื่อว่าการใช้คำศัพท์แสดงเพศต่อท้ายชื่อ
เป็นการแจ้งให้เทพเจ้าทราบว่า ได้มีเด็กผู้หญิง
หรือเด็กผู้ชายเกิดขึ้นในบ้าน ขอให้เทพเจ้าช่วย
ปกป้องคุ้มครอง หากเป็นผู้ชายซึ่งมีคำว่า “扎西”
หลังชื่อ ก็ขอให้เทพเจ้าช่วยให้เด็กผู้นั้นมีพลังที่
แข็งแกร่ง สามารถนำพาครอบครัวได้ หากกลับ
เป็นเด็กผู้หญิงซึ่งมีคำว่า “卓玛” ท้ายชื่อ ก็ขอให้
เทพเจ้าประทานความอ่อนน้อม และพรสวรรค์
ด้านศิลปะการประกอบอาหาร การเย็บปักถักร้อย
แก่เด็กคนนั้นด้วย Guo Zheng (1999)
กล่าวว่า ปัจจุบันคนทั่วไปนิยมเรียกผู้หญิงชาว
จ้วงว่า จั๋วหม่า (卓玛 : zhuōmǎ) เพียงคำ
เดียว โดยมีความหมายแฝงถึงผู้หญิงสวย และ
เรียกผู้ชายชาวจ้วงว่า จาซี (扎西 : zhāxī)
หมายถึงผู้ชายหล่อ ดังนั้นคนชนบทท้องถิ่นนิยม
เรียกมีดคู่เพศก็สาวสวยว่า “จั๋วหม่า”

ผู้เขียนมีโอกาสเข้าชมการแสดง
วัฒนธรรมของชาวจ้วงในศูนย์วัฒนธรรมของ
หมู่บ้านวัฒนธรรมการรับแขกของชาวจ้วงเริ่ม

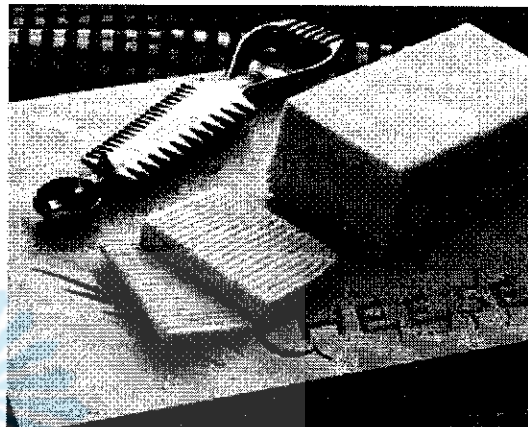
ด้วย เมื่อแขกไปถึงประตูบ้านเจ้าของบ้านจะ
ต้อนรับโดยการยื่นผ้าขาวให้คล้องคอ หลังจากนั้น
นั้่นยื่นเหล้าชิงเคอให้ดื่ม โดยทั้งแขกและเจ้าของ
บ้านพูดทักทายพร้อมกันด้วยคำว่าจาซีเตอเล่อ
(扎西得乐: zhāxīdélè) หมายถึงคิดหวังอะไร
สมปรารถนา (吉想如意: jíxiǎngrúyì) จากนั้น
เชิญแขกเข้าบ้าน เจ้าของบ้านจะจัดที่นั่งเป็น
แถว บนโต๊ะประกอบด้วยเหล้าชิงเคอซึ่งมีดีกรีสูง
มาก ผงชิงเคอเป็นผงสีเทาอ่อนๆ คล้ายขี้เถ้า น้ำ
ชาของชาวจ้วงรสชาติคล้ายน้ำขุป เมล็ดชิงเคอ
อบแห้งรสชาติคล้ายเมล็ดทานตะวันอบแห้ง
และหน่ายเล้า (奶酪: nǎilǎo) ซึ่ง Jame Smith
(2000) ได้วิเคราะห์ไว้ว่า หน่ายเล้า เป็นชีสชาว
ทำจากนมวัว เน้ในอุณหภูมิที่พอเหมาะ ทั้งไว้ให้
เย็น รับประทานกับน้ำตาลเพราะมีรสชาติเปรี้ยว
แต่สำหรับผงชิงเคอต้องกินพร้อมน้ำชาเสมอ
เนื่องจากมีรสชาติดหวานจนแสบคอ เมื่อถึงเวลา
รับประทานอาหารพบว่าบนโต๊ะอาหารจะ
ประกอบด้วยอาหารที่ทำจากน้มนมวัวและผงชิง
เคอ เนื่องมาจากว่าแขวงกรีลาเป็นดินแดนที่หนาว
ดังนั้นจึงต้องดื่มเครื่องดื่มที่เพิ่มความอบอุ่นให้
ร่างกาย ประกอบกับชิงเคอและนมเป็นสิ่งที่หา
ได้ง่ายในท้องถิ่น ดังนั้นอาหารดังกล่าวเป็น
อาหารหลักที่ใช้สำหรับต้อนรับแขก ในขณะนั่ง
ชมการแสดง หากนักแสดงท่านใดแสดงได้ดี
แขกจะนำผ้าขาวที่ได้รับจากเจ้าบ้านคล้องคอนัก
แสดงคนนั้นพร้อมกับโน้มตัวโอบกอดนักแสดง
เมื่อการแสดงแต่ละชุดจบสิ้น แขกที่ร่วมการชม
การแสดงจะเอ่ยคำว่า ยาซั้วยาซั้วยาซั้ว
(呀嗦呀嗦呀呀嗦 : yasūōyasūōyāsūō)
หมายความว่าดีมาก แสดงได้ดีมาก (非常好:
fēichánghǎo) งานเลี้ยงทุกอย่างต้องมีการเลิก

ลา สำหรับชาวจ้างแล้ว คำอ่าลาคือคำว่า เล้ยตัว
ตัว (泪多多: lèiduōduō) แปลว่าลาก่อน ใช

สำหรับลาจาก ซึ่งชาวจ้างมักพูดคำนี้ในการ
อ่าลาแขกเสมอ

การต้อนรับแขกโดยการมอบผ้าขาว

อาหารของชาวจ้าง (หน่วยเล่า)

บทสรุป

คนเรามักคิดเสมอว่ายามเช้าคือการเริ่มต้นวันใหม่ ซึ่งผู้เขียนก็ไม่ได้ปฏิเสธ แต่สำหรับชีวิตจริง ดูเหมือนว่าเรากำลังรอคอยยามเย็นมากกว่าการมาถึงของยามเช้ามิใช่หรือ นั่นเพราะยามเช้ากับการมาถึงของดวงตะวันย่อมหมายถึงการเดินทางของชีวิต การเดินทางของคนในครอบครัว ในขณะที่ยามเย็นต่างหาก ที่เขาเหล่านั้นกลับมาสู่การรอคอยของคนทางบ้าน ซึ่งจะอบอุ่นด้วยเสียงหัวเราะของลูกๆ และรอยยิ้มของคนอื่นเป็นที่รัก ชีวิตคนเราก็เหมือนกับการเดินทาง เมื่อมีเริ่มต้นก็ต้องมีสิ้นสุด เมื่อมีพบก็ต้องมีจาก ประสบการณ์เป็นสิ่งที่ไม่สามารถประเมินค่าเป็นเงินทองหรือซื้อขายแก่ใครได้ หากมีประสบการณ์เก็บเป็นความทรงจำดีๆ สักเรื่องหนึ่ง รอเวลาให้เราวนกลับไปคิดถึงก็ยังดีกว่าไม่มีประสบการณ์ประทับใจอะไรเลยมิใช่

หรือ ชาวจ้างแห่งดินแดนแซงกริลลา เป็นหนึ่งในความประทับใจช่วงระยะเวลาหนึ่งของชีวิตการศึกษา ณ ประเทศจีน ปัจจุบันรัฐบาลจีนได้ทุ่มงบประมาณในการบุกเบิกสถานที่ท่องเที่ยว ณ ดินแดนแซงกริลลาและซีจ้างมากขึ้น มีการสร้างทางรถไฟสายที่เบ็ดเสร็จเชื่อมต่อกับเมืองต่างๆ ตลอดทั้งเพิ่มสายการบิน ทำให้ผู้คนมีโอกาสค้นหาความลึกลับของวัฒนธรรมในดินแดนดังกล่าวมากขึ้น หากแต่ความเจริญเข้าไปสู่ท้องที่มากเท่าไร ทำให้ความมีเอกลักษณ์และอัตลักษณ์เสื่อมถอยไปหรือลดน้อยลงไปหรือไม่นั้น เป็นเรื่องที่น่าคิดวิเคราะห์ และติดตามต่อไป ความมีอัตลักษณ์ของชาวจ้างเป็นมนต์เสน่ห์ที่สามารถดึงดูดความสนใจของผู้คนได้อีกมาก ผู้เขียนคิดว่าดินแดนแห่งนี้เป็นสถานที่ชวนให้ผู้คนหลงใหลและยังมีอะไรที่น่าศึกษาค้นคว้ามากมายอีกด้วย หากมีโอกาสจะกลับไปเยือนดินแดนแห่งนี้อีกครั้ง

บรรณานุกรม

- Deng Li (1999). The eighteen Addition in Yunnan. Yunnan : Yunnan minzu chubanse.
Dian Wei (2001). Zhongguo Wenhua. Yunnan : Yunnan minzu chubanse.
Guo Zheng (1999) . Yunnan Shaoshu Minzu Gaiguang. Yunnan : Yunnan minzu chubanse.
Jame Smith (2000). On National History and Culture. Yunnan : Yunnan Lishi Wenhualun.
Liu Zhi Qun (2000). Zhangxi yu Zhangsu. Xizang : Xizang Renmin chubanse.
Lu Dian Zhi (1998). A Trade Guide To Yunnan. Yunnan : Yunnan minzu chubanse.
Yang Jian Xin (2005). Zhongguo Shaosu Minzu Lu Tong Lun. Yunnan : Minzu chubanse.
Zhao Sheng (2006). Shaoshu Minzu de Fengqing. Xizang : zhongguo luyou chubanse.

ความดับแห่งทุกข์มีอยู่ในตัวความทุกข์
ดังนั้นพอรู้สึกเป็นทุกข์ ก็จงมองหาเหตุของมันในตัวมัน
พบแล้วจะพบความดับทุกข์ที่นั่นเอง
ราวกับว่าหาพบจุดเย็นที่สุดในท่ามกลางเตาหลอมเหล็กที่ลุกโชน
เราเรียกกันว่า “หานิพพานท่ามกลางวัฏสงสาร” ๑

พุทธทาส อินทปัญโญ